

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Aproximació a la situació escolar de Vallvidrera i Les Planes

Joan Costa
Raimon Bonal

MAIG 1978

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Aproximació a les perspectives escolars de
la zona de Vallvidrera i Les Planes
=====

Introducció

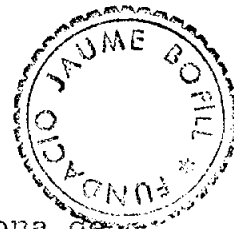
Barcelona té dues dificultats geogràfiques que dificulten la seva expansió urbana: d'una banda, la muntanya de Collserola culminada pel Tibidabo i d'altra banda, la presència dels rius Besòs i Llobregat. Malgrat tot, la força expansiva de la ciutat no vol tenir compte d'aquestes dificultats i ha trascendit extraordinàriament els paranyes naturals i l'àrea metropolitana de Barcelona ha sabut fer fàcilment el pont sobre dels rius i, de fet, ha anat convertint els antics boscos de la muntanya o en polígons habitat, o en barris anàrquics o en zones dominades per l'autoconstrucció.

Les àrees poblades de Vallvidrera i Les Planes, fins als límits del municipi de Sant Cugat han vist nèixer lentament però progressivament una gran quantitat de petits nuclis de casetes escampades que veuen la presència massiva de nous habitants que són aptes a transformar la fesomia global del paisatge i així mateix de canviar radicalment la naturalesa dels seus habitants. D'uns terrenys reservats a estiujants, s'ha donat una extraordinària transformació de l'estructura socioeconòmica de la població on els professionals, artistes i adinerats acaben convivint i compartint la seva residència amb la petita caseta autoconstruïda dels treballadors que no tenien les possibilitats econòmiques per a procurar-se un habitatge. És així com tenim un conjunt força heterogeni de població que, en aquest moment, ha vingut a ocupar els antics municipis de Vallvidrera i Les Planes.

Què serà del futur d'aquesta àrea urbana? Els habitants fan del seu assentament una residència completament provisional? Hi ha possibilitats d'un increment important de població? Com són els habitants que s'han apropiat del sòl o que han adquirit allà una residència? Es tracta de gent jove o de persones grans?

Tots aquests interrogants ens preocupaven d'entrada i eren objecte així mateix de preocupació per part de les instàncies educatives de la zona. Com està la realitat d'ensenyament de la nostra àrea d'estudi? Quins desplaçaments es fan habitualment per motivacions escolars? A què obeeix aquesta mobilitat escolar?

Aquest breu informe és fruit d'un estudi extraordinàriament laboriós portat a terme amb la col.laboració de la Fundació Jaume

Bofill, de la Delegació d'Ensenyament Primari en la persona de l'inspector de la zona, de les escoles que es troben ubicades dintre la mateixa àrea d'estudi i també amb la consulta i discussió amb l'Associació de Veïns de Vallvidrera. No cal oblidar que la conjunció dels interessos respectius d'aquestes diverses entitats i dels representants de les institucions esmentades ha servit també per a la realització d'unes pràctiques de tècniques d'investigació social als alumnes de tercer curs de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat Autònoma de Bellaterra.

Aquest breu informe no pretén pas cloure tots els interrogants anteriorment esmentats, sinó únicament fer una breu aproximació a la realitat escolar de la zona, tenint compte no solament de la mobilitat escolar, sinó també de les actituds i motivacions dels pares a l'hora de cercar un lloc escolar pels seus fills.

La nostra anàlisi no vol pas pontificar sobre una realitat; sinó que únicament es vol mantenir dintre una intencionalitat purament descriptiva que permeti als actors explícitament dedicats a l'ensenyament prendre les mesures que calguin a fi de donar una orientació adequada i convenient al futur de l'ensenyament d'aquestes àrees urbanes estudiades.

Si aquestes ratlles accomplissin aquesta missió específica, ja ens donaríem per ben satisfets.

Joan COSTA i Raimon BONAL

Barcelona, maig 1978

2. Delimitació geogràfica del nostre estudi

L'àrea geogràfica que interessava abarcar es troba ubicada entre els municipis de Barcelona i Sant Cugat del Vallès. Fonamentalment, només podem parlar d'un petit nucli pròpiament urbanitzat que segueix la carena de Vallvidrera que des del Collet de la Vinyassa arriba fins a la contrada anomenada la Rudollera culminada al cap d'amunt pel Tibidabo, pròpiament dit Collserola (o Coll de Sa Erola). La resta, són casetes disseminades guardant potser unes petites concentracions a les que geogràficament i popularment s'ha donat els noms següents: Desert, Tres Torres i La Mata ubicades al municipi de Sant Cugat del Vallès; Sanatori, Rectorat i Mas Guimbau a la part del municipi de Barcelona; Pantano i Apeadero a la part baixa de Vallvidrera i a l'esquena de Barcelona; Vallvidrera i l'extensió que va fins el camí de les aigües a la vessant que mira a Barcelona.

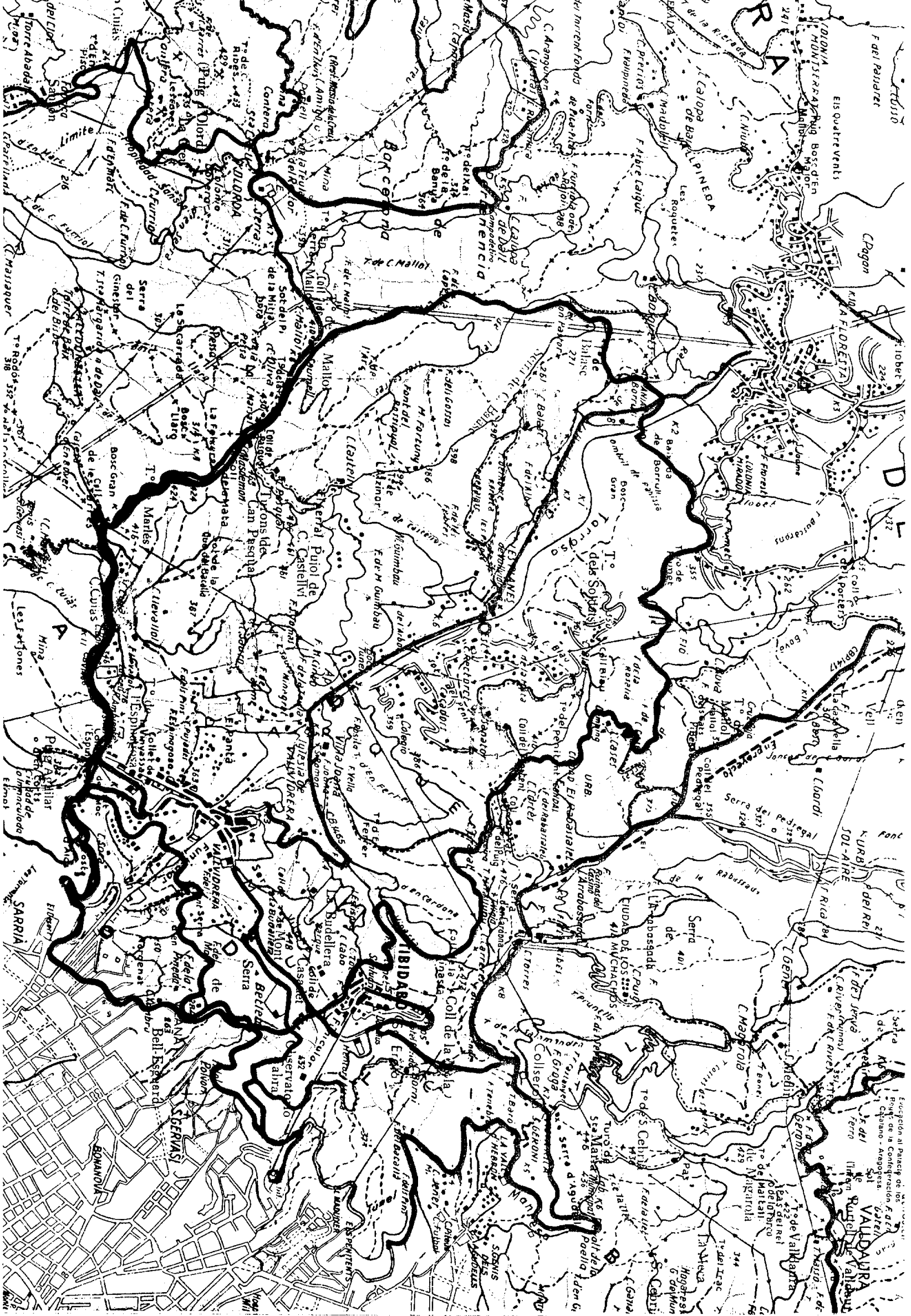
No cal multiplicar les denominacions toponímiques perquè la diversitat ecològica i geogràfica és tan extraordinàriament diversa que en feria difícil la transcripció. Diguem, però, que la delimitació dels dos municipis es situa precisament al centre de La Mata, a la torrentera anomenada de Can Blau.

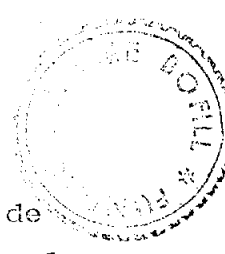
Els desnivells topogràfics d'aquesta àrea són veritablement importants. El punt més alt, el Tibidabo o Collcerola, es troba situat a 512 metres sobre el nivell del mar, el nucli de Vallvidrera a 363 metres i els nuclis de Les Planes de Vallvidrera es troben a 205 metres d'altitud (els que toquen a la riera de Vallvidrera).

La delimitació de l'àrea d'aquesta recerca ve determinada considerablement per una mena d'intuïció sobre els límits que configuren l'espai esmentat. Sensiblement, i a grans trets, és la vall que s'obre pas entre els turons de Can Pasqual i de Can Mallol, d'una banda, i els turons dels Soldats i els del Penitent, per l'altra.

A la plana següent hi hem consignat un gràfic que il·lustra a bastament el que acabem de dir. Som a la ciutat; però no som de la ciutat. Ens trobem efectivament en un context que no fa pas tant temps era lloc d'esbarjo i d'estiueig amb diversos establiments de menjar i beure oberts avui pràcticament i únicament els dies festius.

Vallvidrera, en concret, fins a 1898 formà municipi independent. Fou agregat aleshores al de Sarrià i, ensens amb aquest l'any 1921 passà al de Barcelona. Actualment, les úniques vies de

comunicació amb Barcelona les constitueixen les carreteres de Sarrià a Vallvidrera i la d'aquí al Tibidabo amb l'accés per la Rabassada. Per altra banda, disposa d'un funicular que enllaça en el Pou del Funicular amb els Ferrocarrils anomenat Catalans.

Per darrera la muntanya, aquests mateixos serveis disposen de dos baixadors: l'anomenat Apeadero de Vallvidrera i l'estació de Les Planes.

2. Apunts demogràfics

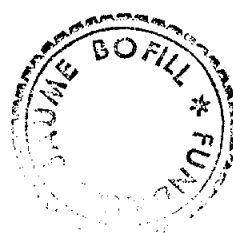
Seria per a la nostra tasca veritablement interessant poder aportar unes dades totalment certes i exactes sobre la població i les característiques demogràfiques dels habitants que es troben dintre l'àrea del nostre estudi. En veritat, la tasca es fa totalment inaccessible per dues raons. La primera diu referència a la imprecisió dels límits geogràfics de la zona de la que hem acabat de fer esment. Per altra banda, donat el fet que aquella circumscripció es troba dintre els límits municipals de dues corporacions diferents, es fa completament inaccessible una total i absoluta fiabilitat de tota quantificació demogràfica al respecte.

Potser caldria afegir encara una tercera raó i és la que es refereix a la mateixa ignorància dels municipis respectius; i si no cal parlar d'ignorància, sí que cal fer incís en l'absoluta i total imprecisió en la informació que és precisament abastable.

Malgrat aquests poderosos inconvenients, cal precisar que hem volgut fer una aproximació quantitativa que pateix d'entrada de defectes bàsics i de limitacions impossibles de solventar. Acceptem el risc d'un possible error; però pretenem bastir aquesta informació amb els aspectes més aproximatius possibles a la realitat sociodemogràfica de la nostra àrea de recerca. No podem honestament erigir el que hem elaborat en veritat absoluta, sinó únicament donar una idea del que és la població de referència.

Dit això, diem que la nostra elaboració parteix de la sectorització administrativa en seccions censals; segons aquesta, sónset les compartimentacions administratives de Barcelona que es refereixen al barri administratiu anomenat "Vallvidrera".

Partint d'aquesta divisió, hem intentat una aproximació quantitativa a base del cens del 1970, del padró del 1975 i comparant constantment les distribucions de la nostra àrea d'estudi amb les corresponents al Districte III de Barcelona.

Cal puntualitzar, sobretot, que les nostres dades ignoren la zona que correspon al municipi de Sant Cugat i que, per altra banda, arriben fins les proximitats de l'estació del Peu Funicular. No sabem si aquest dèficit i aquest escreix es corresponen o si el coneixement exacte dels límits del nostre estudi modificaria substancialment la informació que pretenem aportar.

Es precisament comptant amb aquests matisos que recomanariem extraordinàriament que aquesta informació fos llegida amb les màximes reserves i que només servís com una orientació indicativa. No pretenem de cap manera donar-les-hi un valor científic definitiu.

2.1 El creixement de la població

Doncs aquí una taula comparada dels habitants de la nostra zona d'estudi i dels del districte III en el creixement de l'interval que va des de l'any 1970 al 1975.

	<u>Àrea de l'estudi</u>		<u>Districte III</u>	
	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>
Població	4.521	3.932	141.990	140.357
% increment	-14'97		-1'16	
Homes	2.233	1.939	63.231	62.457
Dones	2.288	1.993	78.759	77.900

La primera impressió que hom té és que ambdues dimensions, essent essencialment regressives, a la ponderació d'aquesta regressió la nostra àrea d'estudi es manifesta en unes dimensions veritablement importants. Les diferències són prou clares.

En principi, sembla que es tracta d'una confirmació del que ha estat observat pels testimonis de la mateixa zona que ens han insistit en el procés manifest d'una emigració notable per part del jovent. En casar-se o al moment de tenir que escollir un lloc de residència, fàcilment abandonen la zona per a anar a ocupar altres indrets fora.

De totes maneres, cal fer esment ara de la possible progressió de l'habitatge nou al nucli poblat de Vallvidrera. Es construeix molt i es tracta de construccions importants i de gran qualitat. Això vol dir que en l'interval d'un molt breu espai de temps, possiblement aquesta regressió de la població pot venir substancialment modificada per l'efluvi dels nous veïns. Estem parlant d'un futur potser pròxim, no pas d'una realitat actual.

2.2 L'escala d'edats

hem confeccionat dues escales, una pel districte i l'altra per la nostra àrea d'estudi. Corresponen a l'any 1975 i els períodes són de cinc en cinc anys. Haus aquí aquesta distribució:

Intervals	Àrea de l'estudi				Districte III			
	Homes		Dones		Homes		Dones	
	Ab	%	Ab	%	Ab	%	Ab	%
0-4 anys	110	5'7	88	4'4	3563	5'7	3362	4'3
5-9	206	10'6	186	9'3	5816	9'3	5665	7'2
10-14	188	9'7	159	7'9	6244	9'9	6009	7'7
15-19	172	8'8	142	7'1	5543	8'8	5898	7'5
20-24	152	7'8	119	5'9	4746	7'5	6184	7'9
25-29	131	6'7	131	6'5	4366	6'9	6335	8'1
30-34	147	7'5	159	7'9	4040	6'4	5536	7'1
35-39	132	6'8	126	6'3	3512	5'6	4570	5'8
40-44	124	6'3	120	6	4101	6'5	5106	6'5
45-49	102	5'2	135	6'7	4254	6'8	5432	6'9
50-54	122	6'2	149	7'4	4115	6'5	5187	6'6
55-59	93	4'7	111	5'5	3042	4'8	4398	5'6
60-64	94	4'8	112	5'6	2810	4'4	3950	5
65-69	65	3'3	83	4'1	2399	3'8	3370	4'3
+ 69 anys	101	5'2	173	8'6	3816	6'1	6898	8'8
	1939	100	1993	100	62457	100	77900	100

L'estructura d'ambdues distribucions es manté a uns estàndards molt similars. Potser l'única cosa que val la pena de subratllar és la coincidència, tant pel que respecte a les dones com sobretot als homes, en el fet de que relativament els intervals que van dels 30 als 40 anys són més nombrosos a la nostra àrea d'estudi que en el districte III. Per a més fàcil lectura els hem assenyalat aïlladament amb un puntillat.

Sembla, doncs, que a l'àrea hi ha un predomini relatiu de l'edat compresa entre els 30 i els 40 anys i, per tant, que ens trobem en un context de població relativament jove. A Això ha contribuït l'observació de que les edats de més de 65 anys són també relativament més importants al districte. Tant pels homes com per les dones.

Per la resta, no ens sembla pas que hi hagi res més destacable en aquestes petites diferències.

2.3 La naturalesa de la població

Aquí també hem volgut mantenir les diferències de la nostra àrea d'estudi amb l'estructura del districte III. Heus aquí aquesta distribució referida a l'any 1975:

<u>origen</u>	<u>Àrea de l'estudi</u>		<u>Districte III</u>	
	<u>Absolut</u>	<u>%</u>	<u>Absolut</u>	<u>%</u>
Barcelona	1696	43'1	80047	57'
Catalans	346	8'7	18176	12'9
Llevant	244	6'1	5133	3'6
Andalusia	672	17	6605	4'7
Castelles	333	8'4	11174	7'9
Nort-Aragó	245	6'2	10828	7'7
Altres	399	10'1	8319	5'9
	3932	100	140357	100

Les diferències, ara, són extraordinàriament manifestes. Per a ajudar a la lectura d'aquestes distribucions, podem concretar-les amb una doble vertent.

La primera és que, mentre que al districte la població catalana arriba pràcticament al 70 %, a la nostra àrea d'estudi sobrepassa una mica de la meitat. Per altra banda, els veïns de la nostra àrea nascuts a Barcelona no són pas necessàriament fills de catalans el que vol dir que encara s'incrementen les diferències anteriors.

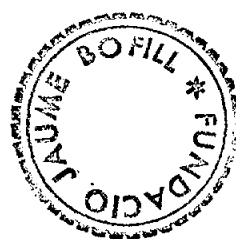
La segona vertent és la que subratlla la importància relativa de la població andalussa a la nostra àrea d'estudi. Evidentment, aquesta diferència és extraordinàriament significativa. Dintre el districte III, Vallvidrera i Les Planes es configura veritablement com una zona extraordinàriament marginada. Considerem que aquesta variable defineix la nostra àrea d'estudi amb unes característiques diferencials molt notòries.

2.4 L'estructura socio-professional

Aquí també la distribució, elaborada a partir del padró del 1975, l'hem comparat amb la dimensió més àmplia del districte III.

Malgrat la relativitat de les classificacions socio-professionals, hem agrupat les categories en grans grups sectorials que poden indicar-nos a grans trets una identificació ben separada de cadascun dels grups de referència.

Heus aquí les escales diferenciades d'ambdues distribucions:

	<u>Àrea de l'estudi</u>		<u>Districte III</u>	
	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>	<u>Homes</u>	<u>Dones</u>
Directius	57 2'9 %	9 0'4 %	6270 16 %	702 0'9 %
Prof. liberals	16 0'8	5 0'2	2936 4'7	860 1'1
Tècnics	48 2'4	32 1'6	5838 9'3	2742 3'5
Administratius i venedors	117 6	97 4'8	4447 7'1	3764 4'8
Obrers	646 33'3	161 8	7081 11'3	8248 10'5
Classes passives	763 39'3	1360 68'2	24856 39'7	44769 57'4
Altres	292 15	327 16'4	11029 17'6	16815 21'5
	1939 100	1993 100	62457 100	77900 100

Aquesta taula suggereix les consideracions següents:

1/Pel que es refereix als homes, les tres primeres categories presenten unes diferències significatives favorables al districte III de pràcticament un 20 %. Es a dir, són relativament poques les professions qualificades a l'àrea de Vallvidrera i Les Planes.

2/Conseqüentment, el balanç favorable a la nostra àrea d'estudi pel que respecte als homes es troba en la relativa abundància de classe obrera (22 %).

3/En canvi, pel que respecte a les dones, les professions qualificades són lleugerament i relativament predominants al districte III (3'3 %). Així mateix, la classe obrera, encara entre les dones, és també relativament favorable al districte III (2'5 %).

4/On les diferències són més notòries entre les dones és en el percentatge de les classes passives: són relativament més abundants a la zona de Vallvidrera i Les Planes (8'8 %).

Com cal interpretar aquests matisos diferencials? Diguem, en primer lloc, que aquesta estructura és pròpia d'un context geogràfic marcat per la immigració. Creiem que és purament un fenomen cultural el fet que la dona immigrada sigui menys activa que la catalana.

De totes maneres, cal puntualitzar que ens referim a l'activitat en quant és un treball censat i reconegut socialment. Quan parlem del treball femení, cal tenir compte d'un embalum relativament força important de dones que treballen; però que la seva labor no consta del fet d'ésser un treball "a hores" o les típiques "faenas"; es tracta d'un treball no controlat i, per tant, que passa absolutament desconegut.

Per la resta, cal dir que l'estructura socio-professional de la nostra àrea d'estudi és força baixa. Aquesta és una afirmació incontestable si es té compte dels termes de la comparació. Això

ens confirma plenament en la inducció que ja dèiem més amunt que Vallvidrera i Les Planes és una àrea completament marginada dintre del districte III de Barcelona.

Amb tot, com ja insinuàvem més amunt, cal tenir compte del futur pròxim, potser nà llunyà, de Vallvidrera. L'assentament d'una nova població amb possibilitats econòmiques dintre del nucli mateix de l'antic municipi, pot ésser una causa definitiva de variacions substancials en totes aquestes dades demogràfiques apuntades fins ara.

2.5 La població infantil

Donat que l'interès primordial de la nostra petita recerca es centrava principalment sobre els problemes de l'escolaritat, hem volgut fer un incís sobre l'estructura de la població infantil.

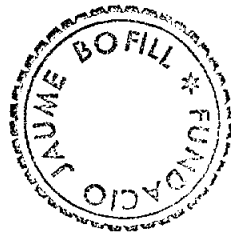
Haus aquí aquesta distribució comparada, referida encara al padró municipal del 1975:

<u>Estat</u>	<u>Àrea de l'estudi</u>		<u>Districte III</u>	
0 a 1 anys	54	4'5 %	2087	5'2 %
2 a 5 anys	209	17'5	7177	17'9
6 a 13 anys	608	50'9	19181	47'9
14 a 16 anys	190	15'9	7027	17'5
17 i 18 anys	133	11'1	4552	11'3
	1194	100	40024	100

Des del punt de vista de la natalitat, l'índex del 13'7 per mil és relativament baix donat que la ciutat de Barcelona, en aquests moments, situa el seu índex entorn del 20 per mil.

Malgrat, doncs, que les perspectives futures no siguin excessivament esperançadores, almenys en aquests moments, la població infantil en edat escolar és relativament important a Vallvidrera i Les Planes.

Amb el perill de fer-nos repetitius, diem també i encara que tot això pot variar substancialment en funció de la població nou vinguda que en un futur no massa llunyà vindrà a ocupar els immobles recentment construïts o en construcció del nucli antic de Vallvidrera.

3. Situació escolar global

Introducció

Fins ara hem intentat una aproximació demogràfica de la composició de la població en les seves diferents variables. Malgrat que només hem pogut treballar amb les dades ~~de~~ referents als veïns que portanyen al municipi de Barcelona, creiem que és una aproximació bastant fiable, ja que la major part del sòl ocupat per la nostra àrea d'estudi pertany efectivament a Barcelona. Cal tenir sempre presents les deficiències inherents a qualsevol estadística, tant les que són pròpies d'un cens o padró, com les referides a unes àrees "anàrquiques" com la nostra.

Si pensem que aquestes deficiències només poden ésser subsanades amb un nou cens porta a porta -acció que demanaria un quantios capital humà i econòmic- entendrem les raons que justifiquen l'acceptació de les dades que provenen del Padró de l'Estadística Municipal.

En aquest capítol ens ^{relacionem} ~~referim~~ exclusivament a les dades referents a les edats escolars de la població ~~de~~. Les que més directament afecten a l'objectiu del nostre estudi són les de 6 a 13 anys o Educació General Bàsica; no obstant també tindrem compte els infants de 2 a 5 anys.

Quan parlem d'infants escolaritzats entenem sempre l'univers infantil acollit a les escoles que entren dins l'àrea de l'estudi més tres altres situades a les proximitats dels límits que toquen al Peu Funicular. (Desseguida farem referència a la ubicació concreta d'aquestes institucions). Amb això volem dir que excluïm de la nostra anàlisi els alumnes que, essent veïns de la zona, van a una escola de fora.

Aquesta col.laboració i la que segueix ha estat possible gràcies a la col.laboració de les mateixes institucions escolars que s'han prestat a facilitar-nos els llistats i adreces dels seus alumnes. Poques són les ocasions en les que s'han trobat veritables reticències..

Des de aquestes observacions, el quadre de l'escolarització és el següent:

<u>Edats</u>	<u>Nombre</u>	<u>Escolaritzats</u>	<u>% Escolarització</u>
2-5 anys	209	136	65'1
6-13	<u>608</u>	<u>410</u>	<u>67'4</u>
	817	546	66'3

Donada la singularitat de la zona estudiada, els percentatges d'escolarització són relativament molt alts; principalment si tenim compte de la no obligatorietat de la preescolar i la facilitat amb que en l'etapa d'E.G.B. poden desplaçar-se els alumnes tant a Barcelona, per una banda, com al cantó del Vallès, per l'altra.

Malgrat tot, cal dir que, a nivell d'E.G.B., l'escolarització ens sembla particularment baixa; de totes maneres, cal fer dues consideracions que ens semblen importants per a matisar la deficiència aparent.

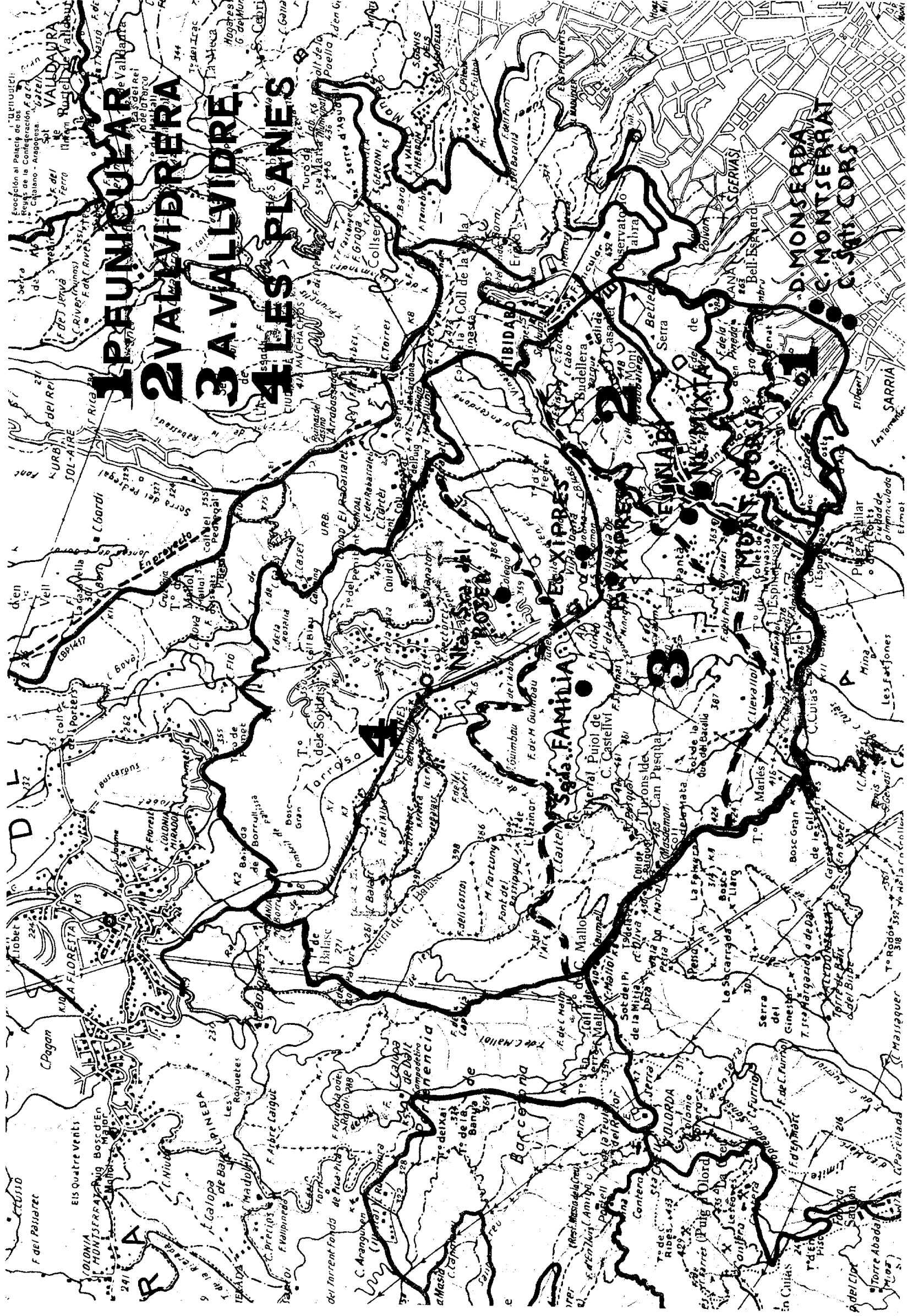
En primer lloc, no pensem pastenir el monopoli d'aquesta informació i som ben conscients que hi ha moltíssima base informativa que s'ens escapa. En segon lloc, nosaltres ens hem vist obligats a treballar amb dades del 1975 i la informació de les escoles és del 1978. L'interval de tres anys pot ésser suficient per a fer variar substancialment la naturalesa de les dades.

Aquí hi ha, però, una primera aproximació que analitzarem successivament amb més precisió; això clarificarà possiblement la situació real.

3.1 Delimitació de les àrees escolars segons la ubicació de les escoles

En el gràfic de la plana següent hem senyalitzat la ubicació de les escoles que han servit de base en el present informe. Al mateix temps, les hem agrupat en zones tenint compte únicament del criteri geogràfic.

1. Fora de l'àrea de l'estudi hi hem situat tres institucions: Escola Nacional Dolors Monserdà, Col·legi Montserrat i Col·legi Sagrats Cors. Aquesta hipotètica zona escolar podem situar-la a partir de la Carretera de les Aigües fins el mateix Peu de Funicular.
2. En el nucli mateix de Vallvidrera, les escoles Nacional Mixta, Nabí i Mont d'Orsà. Aquesta zona aniria de la Carretera de les Aigües fins el descens cap a l'Abaixador (Apeadero) de Vallvidrera, seguint tot el llarg de la carena muntanyosa.
3. El parvulari i l'escola Xiprés, junt amb la Casa i escola de la Sagrada Família constitueixen el nucli de l'Abaixador (Apeadero) de Vallvidrera amb uns límits hipotètics que anirien des del Pantà de Vallvidrera fins al començament dels barris de Les Planes.
4. Finalment, la parròquia del Roser i la seva escola, al nucli mateix de Les Planes.

1 PEUNICULAR

2 VALLVIDRERA

3 A. VALLVIDRÈ

4 LES PLANES

EXIPRES

3

D. MONSERDA

C. MONTSERRAT

C. S. CORRS

Sense pretendre una exactitud matemàtica d'aquestes zones, però observant la ubicació de les escoles, s'arriben a formar uns nuclis força delimitats, en els que la influència de les mateixes podria ésser decisiva.

Aquella informació facilitada per les mateixes escoles ens parla de 546 alumnes habitant la nostra àrea d'estudi i absorbits per les institucions escolars ubicades allà mateix. El quadre següent ens els sectoritza per zones escolars:

1. Peu Funicular

Dolors Monserdà	20	44'4 %
Montserrat	17	37'7
Sagrats Cors	<u>8</u>	17'7
	45.....	8'2 %

2. Vallvidrera

Nacional Mixta	73	41'7 %
Nabí	30	17'1
Mont D'Orsà	<u>72</u>	41'1
	175.....	32 %

3. Abaixador (Apeadero) Vallvidrera

Xiprés	82	71'3 %
Sagrada Família	<u>33</u>	28'6
	115.....	21 %

4. Les Planes

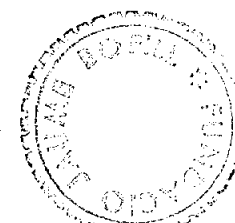
Escola Roser	<u>211</u>	100 %
	211.....	38'6 %
	===	=====
	546.....	100 %

Davant del quadre queda clar que la zona escolar amb més incidència és evidentment la de Les Planes (38'6 % dels alumnes). El fet de que dins Les Planes només hi ha ubicada l'escola parroquial del Roser, és aquesta escola la que acull a més d'una tercera part d'infants en edat escolar.

En ordre d'importància segueix la zona de Vallvidrera amb el 32 % dels alumnes, principalment a les escoles Nacional Mixta i Mont d'Orsà.

A continuació ve l'Abaixador (Apeadero) de Vallvidrera que acumula el 21 % del total d'infants escolaritzats. L'escola Xiprés en té pràcticament les tres quartes parts.

Finalment, el Peu Funicular, en un dels extrems límits de l'àrea d'estudi, que comptabilitza només el 8'2 % d'alumnes. L'escola

nacional Dolors Monserdà i el Col·legi Montserrat són els que tenen més abundància d'alumnes.

Així, doncs, cal notar que les zones de Vallvidrera i Les Planes, elles soles, absorbeixen més del 70 % de l'alumnat. Serà que les escoles estan més a prop dels nuclis habitats?

Malgrat que d'una manera purament aproximativa i intentant de fer una estimació, ja que les dades de base no són pas actualitzades, donem els índexs que les escoles abans esmentades tenen d'alumnes de la nostra àrea d'estudi per referència a la totalitat de cada un dels centres.

Nota: parlem d'aproximació i d'estimació perquè no tenim pas una absoluta seguretat que les fonts informatives siguin aplicables de manera absoluta. (Consorti d'Informació i Documentació de Catalunya, Centres de Preescolar i E.G.B., curs 1974-1975).

	alumnes àrea/ total alumnat
1. Peu Funicular	
Dolors Monserdà	5'6 %
Montserrat	13
Sagrats Cors	1
2. Vallvidrera	
Nacional Mixta	90 %
Nabí	22'3
Mont D'Orsà	61
3. Abaixador (Apeadero) Vallvidrera	
Xiprés	32 %
Sagrada Família	39
4. Les Planes	
Roser	74 %

Es confirmen les àrees esmentades +Les Planes i Vallvidrera- com les que acumulen més població escolar de tota l'àrea.

3.2 Incidència de les escoles a les diferents zones

Aquesta incidència pot indicar-nos fins on arriba la influència de cada una de les escoles. A més, posarà en evidència cap a quina escola desplacen les famílies els seus fills en funció de la zona que habiten.

Heus aquí aquesta relació de mobilitat que il·lustrem posteriorment en el gràfic de l'altra plana:

.....

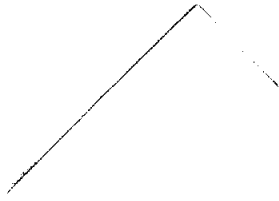
.....

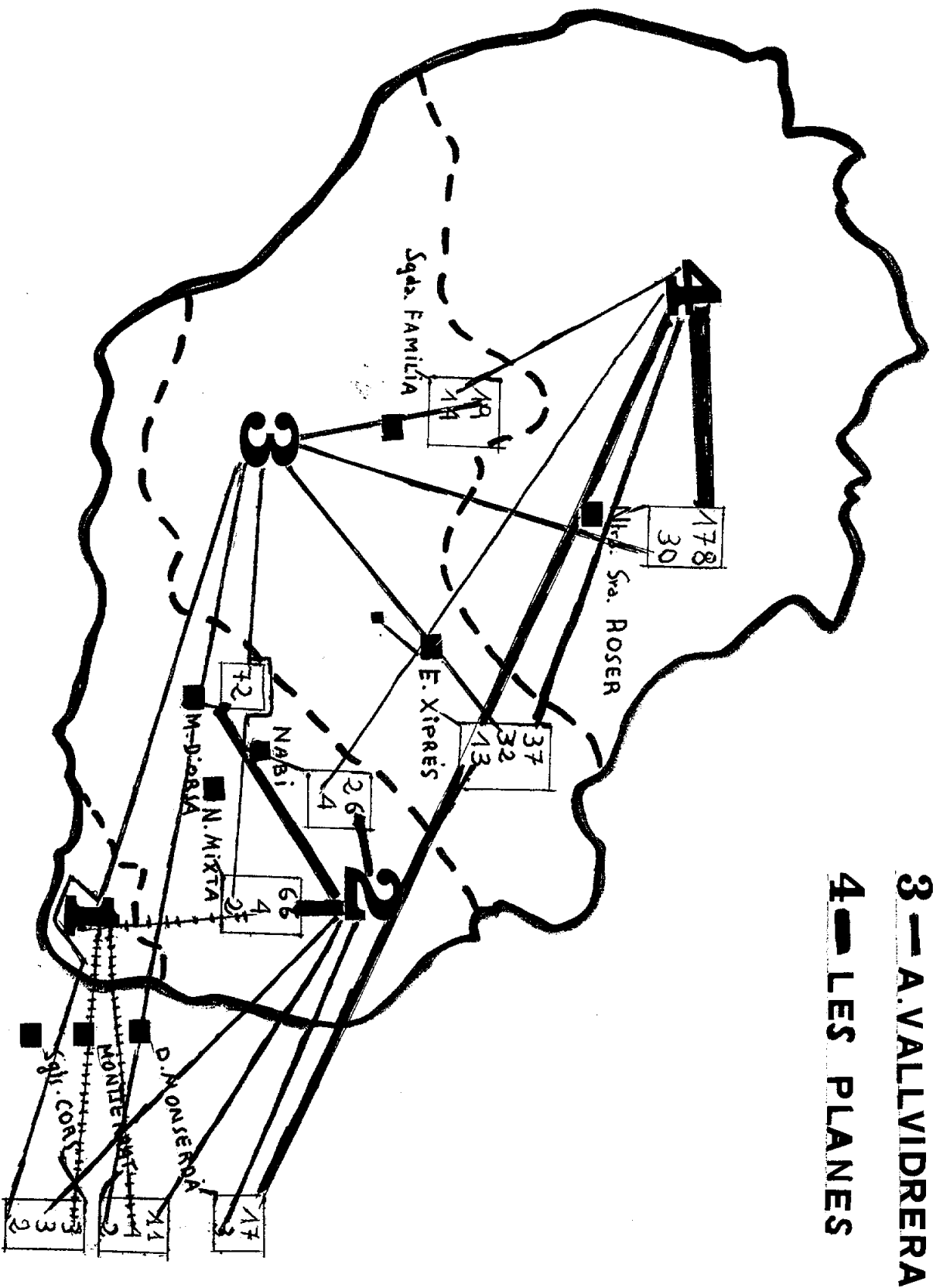
.....

.....

.....

.....

1 - P. FUNICULAR

2 - VALLVIDRERA

3 - A. VALLVIDRERA

4 - LES PLANES

4. Valdria la pena interrogar-se sobre els components culturals del fenomen pel que respecte als veïns de Les Planes, Abaixador o d'altres indrets. El plantejament de moltes d'aquestes escoles està pensat veritablement per un altre tipus de gent que la que efectivament viu allà?
5. Cal potser també interrogar-se sobre la incidència favorable o desfavorable que pot tenir l'ensenyament de la religió?

Fins aquí la visió global de la situació escolar de l'àrea que ens afecta. En el proper capítol, quan parlem de l'anàlisi apostat per les entrevistes a les famílies, potser podrem intuir noves perspectives de la problemàtica.

4. La consulta a les famílies

La realitat de les perspectives escolars de Vallvidrera i Les Planes no pot pas ésser coneguda plenament sense procedir a una consulta oberta als actors socials. Quines perspectives de canvi o de permanència tenen els veïns que viuen a la nostra àrea d'estudi? Quin projecte tenen de cara als seus fills? Quines motivacions els impulsen a enviar els seus fills a una escola determinada? Es donen dintre el context geogràfic de la nostra recerca molts infants sense escolaritzar? Quina opinió mereix a les persones que viuen allà la situació general de ~~l'ensenyament~~ l'ensenyament dintre el context de la nostra investigació?

Són interrogants que no podien ésser coneguts sense procedir definitivament a la captació de la dada i de l'opinió dels personatges que viuen a Vallvidrera i Les Planes. Aquesta és la tasca que ens vam proposar en aquesta darrera part de la nostra recerca.

4.1 La metodologia

Donades les característiques geogràfiques del nostre estudi, vam tenir que desestimar immediatament la primera proposta que s'ens va fer de fer un compteig casa per casa, com si es tractés d'un cens, de l'estatus social de les famílies i del nombre d'infants sense escolaritzar que hipotèticament es podien trobar dispersos en tot l'ample i llarg de la geografia. Ni econòmicament ni per raó de temps, aquesta alternativa fou mai possible.

Des d'aquell moment, l'aproximació a la realitat, no presentava més possibilitats que fer-la de manera indirecta a través d'una mostra aleatòria que, en principi i en els fets, incidiria sobre el 5 % de les famílies i estratificant la mostra de tal manera que tinguessin representació totes les escoles i tots els racons de l'àmplia i imbricada geografia objecte de la investigació.

Pet el llistat general del total de les famílies que habiten a la nostra àrea d'estudi (que vol dir, excluint els germans), teníem ~~unxxxxx~~ conjunt de 315 unitats familiars. Es tractava, doncs, d'interviuar unes 16 famílies que habiten la zona i que envien els seus fills allà mateix o a les escoles de Barcelona.

Malgrat tot, posteriorment, vam veure la necessitat de preguntar així mateix a famílies de Barcelona que envien els seus fills a les escoles de Vallvidrera i Les Planes. Era interessant averiguar les seves motivacions. Fou aleshores que, a fi de garantir l'estratificació no solament escolar, sinó també geogràfica, fou optat el criteri de dividir en tres grans paquets que responien a les característiques diferencials següents:

Primer paquet. Famílies de l'àrea de l'estudi que envien els seus fills a una escola que geogràficament es troba ubicada allà mateix. Això afectava a les escoles següents: Roser, Xiprés, Sagrada Família, Nabí, Nacional Mixta i Mont d'Orsà.

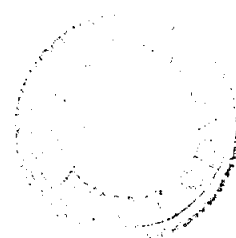
Segon paquet. Famílies de l'àrea de l'estudi que envien els seus fills fora. Les escoles preses com a lloc de referència eren Sagrats Cors, Montserrat i Dolors Monserdà.

Tercer paquet. Famílies de Barcelona que envien els seus fills a una institució escolar de la nostra àrea d'estudi. Les escoles que acullen a infants de fora són: Xiprés, Nabí, Sagrada Família i Mont d'Orsà.

Per a garantitzar la representació geogràfica, fou adoptat el criteri de preguntar a tres famílies de cadascuna d'aquestes escoles citades. El qüestionari, doncs, es va passar a una mostra de 38 famílies, que foren tretes aleatòriament dels llistats que s'ens havien facilitat.

La nostra mostra, des del punt de vista geogràfic, respon a les identifications següents:

Guió d'interviu a les famílies, sobre la
problemàtica escolar a Les Planes
=====

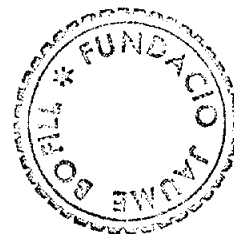

- ①. Temps de residència a les Planes (mesos, anys...)
- ②. Projectes familiars de residència (tant dels pares com dels fills)
.....
,,.....
3. Projectes concrets de cara als fills (estudis, treball)
.....
.....
4. Motivacions principals per les que els fills van a l'escola actual
.....
- ⑤. Coneixen infants sense escolaritzar. Edat i motius.
.....
- ⑥. Opinió general que els mereix la situació escolar a Les Planes
.....
.....
7. Edat del pare anys
Edat de la mare anys
8. Naturalesa del pare (.....)
Naturalesa de la mare (.....)
9. Categoria professional del pare
Categoria professional de la mare
10. Nombre d'habitants a la família i parentiu
.....
11. Nombre de salaris mensuals de la família i la seva categoria prof.
.....
12. Nombre de fills. quants estudien?
- ⑬. Què fan normalment els nens els diumenges? On es diverteixen?
.....

=====

Amb qui s'ha parlat?	pare	
	mare	
	pare+mare	
	pares+familiars	
	altres	

Observacions:

Primer paquet: 18 famílies

Les Planes	5
Baixador	6
Vallvidrera	5
Peu Funicular	2

Segon paquet: 9 famílies

Les Planes	3
Vallvidrera	4
Peu Funicular	2

Tercer paquet: 11 famílies (a l'escola Sagrada Família només n'hi havia dues)

Totes elles de diversos indrets de Barcelona.

Segons les zones de referència, la distribució és la següent:

Les Planes	8 famílies
Baixador	6 "
Vallvidrera	9 "
Peu Funicular	4 "
Barcelona	<u>11</u> "
Total	38 "

A la plana següent hi consta el guió d'interviu que fou preparat acuradament. Les preguntes 1, 2, 5, 6 i 13 no foren fetes a les famílies de Barcelona; són les que estan indicades en un cercle. Cal notar que aquesta pregunta 13 que, efectivament, no afecta als interessos immediats de la nostra recerca, fou afegida per causa del desig manifestat per alguna de les escoles de la zona.

4.2 Anàlisi de les dades

4.2.1 Assentament de les famílies i els seus projectes de residència

Les famílies amb les que s'ha parlat, fa temps que viuen a la zona de Vallvidrera i Les Planes? Hi pensen permanèixer?

La resposta a aquests dos interrogants condiciona extraordinàriament el futur escolar de la zona. Heus aquí la distribució de les mateixes:

~~Temps de residència~~

~~Permanència~~

<u>Temps de residència</u>	<u>frequència relativa</u>
menys d'un any	11'1 %
entre 1 i 3 anys	7'4
entre 4 i 6 anys	7'4
entre 7 i 10 anys	7'4
més de 10 anys	<u>66'7</u>
	100

<u>Projectes familiars de canvi</u>	
no pensen canviar	92'6 %
ni ho han pensat	<u>7'4</u>
	100

Queda evident en ambdues distribucions de respostes que ens trobem en un context d'habitatge extraordinàriament estable. A unes proporcions d'assentament d'anys notòries, s'accentua extraordinàriament la seva absoluta voluntat de no canviar en el futur de context de residència. Tenim, doncs, uns nuclis habitats o unes cases disseminades que presenten unes característiques molt definides d'estabilitat.

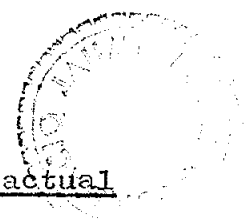
Per altra banda, informants autoritzats ens asseguren que en aquests moments sembla que el procés d'assentament de veïns s'ha pràcticament parat, exceptuant evidentment el nucli vell de dalt de Vallvidrera. Això comporta que actualment s'edifiqui molt poc -pel que es referix als habitatges autoconstruïts- precisament perquè el jovent, quan es casa, s'en va viure a fora: Rubí, Sant Cugat...

4.2.2 Previsió de futur dels fills. Motivacions per les que van a l'escola actual

Volíem entreveure les aspiracions dels pares respecte dels seus fills; aquestes, per altra banda, segurament condicionarien les motivacions d'assistència a una escola o a una altra.

Heus aquí les distribucions respectives:

<u>Projectes concrets de cara els fills</u>	<u>%</u>
No en tenen ni ho saben	15'8
Estudiaran	68'4
Feran estudis de formació professional	2'6
Treballaran	<u>13'1</u>
	100

Motivacions per les que els fills van a l'escola actual

Per la qualitat de l'ensenyament	36'8 %
Perquè és més econòmica	15'7
Perquè es troba molt a prop	5'2
Agrada l'escola per vèries raons	26'3
Altres	<u>15'7</u>
	100

Bona part de les nostres famílies projecten la continuació dels estudis dels fills després de l'Educació General Bàsica. Amb tot, subratllaríem de manera destacada aquesta seta part de famílies que, amb un sentit profundament fataliste, reconeixen que no podran fer estudiar els seus fills. Nom es pregunta sobre la sinceritat de la resposta dels que diuen que els fèran estudiar; generalment, va matisada per expressions rellevants: "si són capaçes", "si les coses no ens van a l'encontre", "si té voluntat".

Per altra banda, a la segona taula i a nivell descriptiu, veiem que una bona tercera part de les famílies sembla que cerca la qualitat de l'ensenyament a l'hora d'enviar el seu fill a l'escola. Només la quinta part observa raons secundàries o no directament afectades per l'ensenyament com són el preu i la proximitat.

4.2.3 La situació escolar a l'àrea de l'estudi tant des del punt de vista qualitatiu com quantitatiu

Hi ha infants que no van a l'escola? i quina opinió es té de la situació escolar de Vallvidrera i Les Planes? Evidentment, són preguntes no formulades a les famílies de Barcelona.

Coneixen infants en edat escolar

<u>sense escolaritzar?</u>	<u>freqüència</u>
sí	3'7 %
no	<u>96'2</u>
	100

La resposta no admet pas comentaris. Unicament cal dir que els qui han observat que sí que n'hi ha, han matisat al mateix temps la seva resposta dient que generalment és per irresponsabilitat dels mateixos pares. Per dues raons: o perquè comencen l'escolaritat tard (als vuit anys, per exemple) o perquè no van a l'escola per qualsevol dificultat que es presenti: plou, fred, etz.

Opinió que els mereix la situació
escolar de Vallvidrera i Les Planes

	<u>freqüència</u>
Està bé	11'1 %
Manca gratuïtat	22'2
Manca qualitat	14'8
Manca poder fer BUP i FP	11'1
No ho saben	14'8
Altres	<u>25'9</u>
	100

En principi, sembla que es deixa sentir, en quasi la meitat de les respostes, la necessitat de la gratuïtat, de la qualitat o de les possibilitats de continuar estudis després de l'EGB.

Per que respecte als "altres", es concreta en la necessitat de fer una escola gran dintre Les Planes que fos a l'ensens gratuïta i que donés cabuda a tots els infants en edat escolar; altrament han de cercar escola fora que portax les connotacions dels desplaçaments i dels perills conseqüents a la proximitat de la via i de la carretera.

4.2.4 Tipologia de les famílies de la mostra

Interessava conèixer algunes dades objectives de les nostres famílies que concretessin uns extrems que poden determinar el futur escolar. La primera era l'edat del matrimoni o la del cap de família; de fet, a una abundant presència de matrimonis joves les perspectives escolars podien ésser més esperançadores i a un predomini dels matrimonis grans, les perspectives escolars serien notablement minvades.

Per altra banda, interessava conèixer la naturalesa catalana o no catalana de la gent i el nombre de fills en edat escolar que tenen en aquests moments.

Finalment, es tractava també de definir aproximativament l'estatus socioeconòmic de les famílies a través de tres variables o indicadors significatius: la categoria professional del pare i de la mare, la càrrega de membres de la família tant nuclear com pròxima i el nombre de sous que ingressa mensualment la llar.

<u>Edat del matrimoni</u>	<u>freqüència</u>
joves (menys de 40 anys)	42'1 %
grans (més de 40 anys)	57'8
<u>Naturalesa del matrimoni</u>	
catalans	28'9 %
mixtes	42'1
no catalans	28'9

<u>Status socioeconòmic</u>	<u>frequència</u>
classe social alta	23'6 %
classe social mitja	23'6
classe social baixa	39'4
classe social molt baixa	<u>13'1</u>
	100

<u>Nombre de fills que estudien</u>	
un fill	28'9 %
dos fills	31'5
tres fills	<u>29'6</u>
quatre fills	10'5
cinc fills	2'6
vuit fills	<u>2'6</u>
	100

Només ens sembla interessant de subratllar l'abundància de matrimonis entre catalans i no catalans. Així mateix, ens crida l'atenció el predomini relatiu de les classes socials modestes.

Diem també que la taxa de fills en edat escolar per família dona l'índex de 2'4. Hem de considerar que es tracta d'una mitja extraordinàriament elevada. Es a dir, podem parlar en aquests moments, coincidint totalment amb la precisions demogràfiques dites més amunt, que la població en edat escolar a la nostra àrea d'estudi és força elevada.

4.2.5 Qui ha respost al qüestionari?

Les entrevistes s'han tingut al captar del vespre garantint d'entrada poder trobar els membres més significatius de la família. La distribució respon perfectament a aquesta intencionalitat inicial:

Pare sol	5'2 %
Mare sola	52'6
Pare i Mare	26'3
Pare o mare i familiars	2'3
Altres	<u>13'1</u>
	100

Certament, els nostres interlocutors foren les persones més autoritzades a respondre en el 86'7 % dels casos. Això no treu que en el petit percentatge restant no fossin autoritzades. Parlem de certeses i no d'hipòtesis.

4.2.6 Què fan els infants en el temps de lleure i les observacions marginals de l'enquestador.

Del conjunt de les respostes sobre el temps de lleure dels infants -qüestió que únicament fou posada als veïns de Vallvidrera i Les Planes-, hem hagut de fer unes classificacions ordenades perquè, en definitiva, era relativament fàcil agrupar les respostes en quatre grans opinions.

La més nombrosa d'aquestes respostes (77'7 % del total) és la que es concreta en una indeterminació de les activitats. El conjunt de les mateixes es resumeix de la manera següent: "per la muntanya jugant al futbol o anant amb bicicleta", "es distreuen ells sols", "es queden a casa mirant la tele i, en definitiva, passen els caps de setmana amb la família", "no saben què fer", "no tenim res"...

Hi ha encara un 14 % de respostes que indiquen la possibilitat d'uns centres d'entreteniment allà mateix. D'una banda, els veïns de Vallvidrera han parlat d'un grup d'esplai a l'escola Mont d'Orsà, que es portat per un grup de monitors de la zona i que admeten infants des dels sis anys. D'altra banda, s'ha fet al·lusió a un club de Les Planes, concretament a La Mata, per a nois grans.

Algunes, molt poques, alternatives omplenen el seu lleure anant a Barcelona al cinema o a un centre d'activitats com, per exemple, la natació dels jesuïtes de Sarrià.

Finalment, hi ha encara algunes famílies, també molt poques, que diuen desconèixer la qüestió perquè fa molt poc temps que viuen a Vallvidrera.

4.

...

...

Les notes marginals dels enquestadors, sovint, tenen un contingut que matisen extraordinàriament algunes respostes.

-Al Peu Funicular algunes famílies han insinuat la presència d'una certa rebràts de delinqüència. La interpretació del fenomen es concreta en els problemes d'inserció laboral i social dels infants a partir dels 14 anys, és a dir, quan abandonen efectivament l'escola.

-En general, per part de força famílies, s'ha puntualitzat matisos que donen un caire degradat a la situació socio-familiar de la llar. Hi ha una diferència entre les llars de Vallvidrera i Les Planes i les de Barcelona. Per part de les primeres, heus aquí algunes al·lusions: "vídua amb molts fills.

Es veu molta misèria i culturalment sembla que també són molt pobres", "el pare pateix d'una llarga enfermetat", "la misèria és extrema; però s'els veu molt feliços". Per part de les famílies de Barcelona, per la seva banda, les expressions són: "els pares estan separats i el marit no manté ni la més mínima relació amb l'infant", "s'hi endevina un conflicte familiar seriós: el pare és a Argel i no aporta ni cinc cèntims a l'educació dels fills. De totes maneres, no s'acaba d'entendre si els pares estan efectivament separats".

-Sobre les condicions i perspectives de l'habitatge, heus aquí algunes notes significatives: "Estan molt contents de viure allà i s'estan arreglant les coses molt bé", "manifesten la seva sorpresa de veure com actualment no vénen nous veïns".

-Finalment, diem com a curiositat que algunes famílies tingueren coneixement de l'existència de l'escola a través de la Fulla Parroquial. Aquestes famílies són de Barcelona.

4.2.7 La tipologia socioeconòmica de la família com a condicionant del futur dels fills

Hem volgut cercar ara la correlació entre les aspiracions dels pares de cara als seus fills i l'estatus social familiar (com a variable independent). Heus aquí el quadre:

<u>Aspiracions</u>	<u>Classe social (%)</u>				
	<u>Alta</u>	<u>Mitja</u>	<u>Baixa</u>	<u>Molt baixa</u>	
No en tenen ni ho saben	33'3	50		16'6	
Estudiaran	26'9	19'2	46'1	7'6	100 %
Treballaran o F.P.		16'6	50	33'3	
Total	23'6	23'6	39'4	13'1	100

La incidència de la situació econòmica familiar sobre el futur dels fills és complexa i desorientadora. Així tenim que, fent dos grans blocs, la distribució és la següent:

	<u>Classe alta+mitja</u>	<u>Classe baixa+molt baixa</u>
No en tenen ni ho saben	83'3 %	16'4 %
Estudiaran	46'1	53'7
Treballaran	16'6	33'4
	47'2	52'6

Pel que sembla, la classe alta i mitja es manté a un nivell d'expectativa a definir en un futur més o menys llunyà; les classes modestes, en canvi, manifesten un significatiu sentit "fatalista": els seus fills s'hauran de limitar a acceptar el primer treball que trobin i no podran aspirar a res més.

4.2.8 Els motius determinants de l'elecció d'escola segons la situació socioeconòmica familiar

La correlació entre les motivacions de selecció de l'escola i la classe social, queda reflexada en el quadre següent:

<u>Motivacions</u>	<u>Classe social</u>				
	<u>Alta</u>	<u>Mitja</u>	<u>Baixa</u>	<u>Molt baixa</u>	
La qualitat de l'ensenyament	35'7	28'4	35'7		
Causes econòmiques	16'6		66'6	16'6	
Per la proximitat		50		50	100 %
Agrada l'escola per varies raons	20	40	10	30	
Altres	16'6		83'3		
	23'6	23'6	39'4	13'1	100 %

Dues evidències són certes: les classes socials alta i mitja cerquen, sobretot, la qualitat de l'ensenyament a l'hora de buscar escola i les classes modestes cerquen particularment els aspectes econòmics.

Pel que diu referència als dos darrers ítems (agrada l'escola per varies raons i altres), podem destacar els matisos següents:

Per les famílies de Barcelona:

- "per raons econòmiques, sobretot. A Barcelona es difícil trobar els aventatges que es troben allà".
- "l'haver canviat de domicili, no ha presuposat, de cap manera el canvi correlatiu d'escola pels infants".

Per les famílies de Vallvidrera i Les Planes:

- "enviem els nens a Barcelona per comoditat dels horaris escolars que s'acorden amb els del treball que també és a la ciutat".
- "L'escola estava ja a Barcelona i s'ha tralladat a Les Planes o Vallvidrera. El canvi no havia de presuposar la variació de la institució".
- "Ens agrada molt i n'estem molt contents".
- "no hi ha més remei perquè no podem escollir fàcilment l'escola per les dificultats de desplaçament".

4.2.9 El futur dels fills i les motivacions de l'elecció de l'escola

Es tracta de la correlació entre els projectes dels pares i, com a variable independent, les motivacions per les que han decidit una determinada institució escolar.

<u>Projectes</u>	<u>Motivacions (%)</u>				
	<u>Qualitat Ens.</u>	<u>Economia</u>	<u>Proximitat</u>	<u>Agrada</u>	<u>Altres</u>
Hi ho saben	50	16'6		33'3	
Estudiaran	42'3	15'3	3'8	19'2	19'2 100%
Treballaran		16'6	16'6	50	16'6
	36'8	15'7	5'2	26'3	15'7 100%

Trobem significatiu que els cerquen l'escola preferentment per raons de proximitat són els que més senten els condicionants socioeconòmics de la llar i que tenen un sentiment més fataliste del futur dels seus fills.

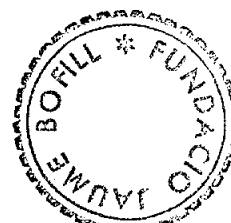
Per altra banda, els qui diuen haver cercat, sobretot, la qualitat de l'ensenyament, de cap manera es senten amb la impressió que els seus fills hauran de treballar.

Es curiós observar, lligant la dada present amb les anàlisis precedents, que les classe alta i mitja que es caracteritzen per la búsqueda de més qualitat de l'ensenyament, són també els qui tenen més incertesa de cara al futur. Per altra banda, és també curiós observar que els qui pensen fer estudiar els seus fills són els que s'han mogut per motius econòmics a l'hora d'escollir escola; això ens fa posar en dubte la veracitat d'aquesta resposta.

4.2.10 Fins quin punt el desplaçament escolar fa variar la perspectiva general?

A l'hora de cercar altres correlacions, veiem que el temps de residència és un factor que incideix molt en l'elecció de l'escola; com més antigüestat en la residència, més es cerca l'escola en el mateix lloc. Així tenim que el grup de famílies que viuen a la zona i envien els seus fills fora, és el qui té l'índex més alt de famílies amb poc temps de residència (22'2 %, mentre que la mitja és de 1'11 %).

Cal notar també que, mentre que els residents a l'àrea tenen projecte de fer estudiar els seus fills (74'5 %), els veïns de Barcelona que envien els seus fills a l'escola de Vallvidrera i Les planes només 54'5 % projecten fer estudiar els seus fills.

Pel que respecte a les motivacions que han portat a les famílies a l'escola actual, cal notar les diferències entre o en funció del lloc de residència de les mateixes:

-Veïns de Barcelona: 63'6 % per la qualitat de l'ensenyament (quan la mitja és de 33'3 %).

-Veïns d'allà que envien els seus fills allà: imperen les motivacions econòmiques (22 % quan la mitja és del 15'7 %).

-Veïns d'allà que enviens els seus fills a Barcelona: les motivacions es dispersen en "vàries raons" (33'3 % sobre una mitja de 26'3 %).

Quant a l'opinió sobre la situació escolar de Vallvidrera i Les Planes, sembla que es destaca per part de la gent que viu a l'àrea una demanda de gratuïtat (27'7 % sobre una mitja de 22'2 %). De totes maneres, del conjunt de famílies que viuen allà i que envien els seus fills a Barcelona, es desconeix considerablement quina sigui la situació escolar real.

Són extraordinàriament accentuades les diferències de les edats del matrimonis segons el lloc de residència:

<u>matrimonis</u>	<u>Viuen allà-col.legi allà</u>	<u>Viuen allà-col.legi fora</u>
joves	38'8 %	33'3 %
grans	61'1	66'6

	<u>Viuen a Barcelona-col.legi allà</u>	<u>Global</u>
joves	54'5 %	42'1 %
grans	45'4	57'8

Són matrimonis més grans els de Vallvidrera-Les Planes. Les diferències són extraordinàriament significatives.

Pel que respecte a la catalanitat, els de Barcelona són significativament superiors (45'4 %) a la mitja (28 %).

Finalment, quan a la condició econòmica dels matrimonis segons el lloc de residència, tenim la distribució següent:

	<u>Allà+col.legi allà</u>	<u>Allà+fora</u>	<u>Barcelona</u>	<u>global</u>
alta+mitja	22'2 %	55'5 %	81'7 %	46'6 %
baixa+molt baixa	77'7	44'4	18	52'5

S'endevina clarament la relació inversa de la distribució: la classe social alta és patrimoni de Barcelona i la classe social modesta, ho és del primer grup de famílies.

5. Conclusions

Vallvidrera té una ancestral tradició urbana; però la història de Les Planes -els nuclis habittats actualment- comença fa només quinze anys quan famílies immigrades que vivien en el Casc Antic de la ciutat de Barcelona o al mateix districte V, van trobar la possibilitat d'adquirir parcel·les en aquests indrets per 600 pessetes mensuals durant el petit interval de sis anys. La compra aquesta era legal; però el que no ho era és la construcció: hi havia l'esperança que quan s'acabessin els pagaments la legalització seria ja un fet.

A partir d'aquelles construccions, neixen uns problemes dels quals uns ja s'han resolt i d'altres encara estan per resoldre: il·luminació dels camins, ambulància de la Creu Roja, aigua, cisternes, pous morts, clavagueres, escombraries...

Malgrat algunes realitzacions de relleu, es deixa sentir un gran abandó de tota la zona. No es pot disculpar a ningú, sinó que la situació geogràfica crea problemes de dependència: ni l'Ajuntament de Barcelona ni el de Sant Cugat han assumit mai aquest context urbà com a propi.

La iniciativa dels veïns ha estat concretada en dues realitzacions que són extraordinàriament prometedores: una llar d'avis, anomenada "Llar de l'Avi" i un club de joves que té actualment uns 400 socis.

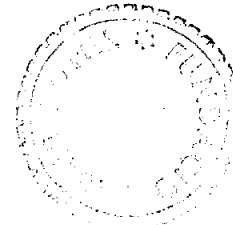
...

...

De l'anàlisi que hem fet fins ara, poden fer les induccions o generalitzacions següents:

1ª/ Es tracta d'una població regressiva amb un índex de natalitat particularment baix. El futur del nucli habitat de Vallvidrera pot fer variar considerablement les dades d'aquesta primera afirmació en un futur immediat. Cal tenir compte així mateix que l'estructura d'aquesta població resident allà pot variar substancialment; la característica principal és la qualitat de la futura vinguda de veïns, en contrast amb la que marca i, per tant, a la mitja de la població resident.

2ª/ Els índexs d'escolaritat són notablement baixos. Amb tot cal tenir compte de l'extraordinària mobilitat de la població escolar donada la proximitat de sectors receptius d'alumnes: San Cugat, La Floresta, Rubí, Barcelona...

3ª/ Les escoles amb més incidència són les estatals i les confessionals que absorbeixen el més fort embalum de població escolaritzada.

4ª/ La població és extraordinàriament estable i no pensa marxar; aquesta estabilitat afecta només directament els pares, puix que els fills sembla que potser no seran estables a jutjar pel fenomen que s'està donant en aquests moments. Quan contreuen matrimoni, solen abandonar la zona de Vallvidrera i Les Planes.

5ª/ No existeix cap sensació de dèficit escolar des del punt de vista quantitatiu. En canvi, des del punt de vista qualitatiu n'hi ha per a tots els gustos i les preferències es comparteixen segons l'itinerari escolar seguit pels pares a la recerca d'escoles pels seus fills. En definitiva, aquesta apreciació qualitativa varia com varien així mateix les famílies.

6ª/ Val a dir que la majoria de les famílies envien els seus fills "a aquesta escola" per la qualitat que ells mateixos han captat en l'ensenyament. De totes maneres, a l'hora de la veritat, aquesta qualitat ve molt matisada per la condició socio-econòmica alta o mitja, mentre que les classes modestes trien la seva escola jugant-hi altres tipus de variables.

7ª/ Finalment, direm que un factor determinant d'enviar el fill o filla a una escola de la zona és l'antiguetat de residència del domicili; sembla que aquesta antiguetat de veïnatge juga un paper rellevant. Aleshores, essent això completament provat, el fet d'anar a viure a Vallvidrera, en concret, no necessàriament comporta la recerca d'una escola allà mateix.

.....

Epíleg

Què serà del futur de les escoles de l'àrea del nostre estudi? A curt plaç, estan acomplint una funció de primer ordre. Totalment insubstituïble.

Val la pena d'endegar un procés de concentració escolar, eliminant els minifundis i donant força a les institucions pedagògiques existents? Creiem que és tal la diversitat qualitativa de les escoles existents, que aquesta concentració escolar, essent altament necessària, ha de trobar resistències institucionals i ideològiques molt difícil de superar. Això sí, en el cas de procedir a l'esmentada concentració, caldria absolutament donar una preferència a l'alumnat del sector; pensem que, a llarg plaç, el nombre d'escolars a Vallvidrera i Les Planes pot ésser important.